

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพและแนวทางพัฒนา การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยภาพรวมทุกด้าน

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับสภาพ การดำเนินงาน
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.05	0.47	มาก
2. การคัดกรอง	3.79	0.59	มาก
3. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	3.85	0.71	มาก
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	3.83	0.61	มาก
5. การส่งต่อนักเรียน	3.68	0.66	มาก
รวมเฉลี่ย	3.84	0.52	มาก

จากตาราง 1 สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน 3 ลำดับแรกคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.05$) อันดับสองคือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ($\bar{X} = 3.85$) อันดับสามคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ($\bar{X} = 3.83$)

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับสภาพ การดำเนินงาน
1. โรงเรียนมีนโยบายการวางแผนและอำนวยความสะดวกให้ครูที่ปรึกษาในการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนและมีการประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียน ปีการศึกษาละ 2 ครั้ง	4.36	0.57	มาก
2. ครูที่ปรึกษามีการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างละเอียดถี่ถ้วน	4.12	0.58	มาก
3. ครูที่ปรึกษามีข้อมูลนักเรียนรายบุคคลที่เป็นปัจจุบันและถูกต้อง	4.15	0.65	มาก
4. ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลนักเรียนที่เป็นจริงและเชื่อถือได้กับครูเป็นอย่างดี	4.08	0.51	มาก
5. ครูที่ปรึกษามีการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนแต่ละคนจากหลายแหล่ง เช่น จากผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน โรงเรียนเก่าที่จบการศึกษา เป็นต้น	3.97	0.69	มาก
6. ครูที่ปรึกษามีการวิเคราะห์และตรวจสอบความถูกต้องเกี่ยวกับข้อมูลของนักเรียนที่ได้รับ	4.03	0.70	มาก
7. ครูมีการนำผลการประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) มาใช้	3.80	0.71	มาก

ตาราง 2 (ต่อ)

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับสภาพการ ดำเนินงาน
8. ครูมีการใช้ระเบียบสะสมเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน	3.95	0.74	มาก
9. ครูที่ปรึกษามีการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการเยี่ยมบ้านมาใช้	4.01	0.69	มาก
รวมเฉลี่ย	4.05	0.47	มาก

จากตาราง 2 สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับสภาพต่ำที่สุด 3 ลำดับสุดท้าย ได้แก่ ครูที่ปรึกษามีการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนแต่ละคนจากหลายแหล่ง เช่น จากผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน โรงเรียนเก่าที่จบการศึกษา ($\bar{X} = 3.97$) ครูมีการใช้ระเบียบสะสมเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน ($\bar{X} = 3.95$) และลำดับสุดท้าย ได้แก่ ครูมีการนำผลการประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ)มาใช้ ($\bar{X} = 3.80$)

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการคัดกรองนักเรียน

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับสภาพ การดำเนินงาน
1. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการจัดทำเกณฑ์การแบ่งกลุ่มนักเรียน	3.79	0.70	มาก
2. ครูมีการแบ่งกลุ่มนักเรียนในการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียนอย่างครอบคลุม	3.70	0.63	มาก
3. ครูมีการชี้แจงผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจตรงกัน	3.70	0.67	มาก

ตาราง 3 (ต่อ)

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับสภาพการ ดำเนินงาน
4. ครูมีผลการคัดกรองนักเรียนที่มีความน่าเชื่อถือ	3.92	0.74	มาก
5. ครูมีผลการพิจารณาการแบ่งกลุ่มนักเรียนจากข้อมูล นักเรียนหลายๆด้านอย่างครอบคลุม	3.73	0.70	มาก
6. ครูมีการนำข้อมูลจากการเยี่ยมบ้านมาประกอบกับ การคัดกรองนักเรียนเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหานักเรียน ในกลุ่มเสี่ยงและนักเรียนกลุ่มมีปัญหา	3.88	0.78	มาก
รวมเฉลี่ย	3.79	0.59	มาก

จากตาราง 3 สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับสภาพต่ำที่สุด 3 ลำดับสุดท้าย ได้แก่ ครูมีผลการพิจารณาการแบ่งกลุ่มนักเรียนจากข้อมูลนักเรียนหลายๆด้านอย่างครอบคลุม ($\bar{X} = 3.73$) และลำดับสุดท้ายได้แก่ครูมีการแบ่งกลุ่มนักเรียนในการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียนอย่างครอบคลุม ($\bar{X} = 3.70$) และครูมีการชี้แจงผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจตรงกัน ($\bar{X} = 3.70$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับสภาพการ ดำเนินงาน
1. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมโฮมรูม เพื่อส่งเสริม นักเรียนเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	3.97	0.86	มาก
2. ครูมีการจัดสถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมโฮมรูมให้มี บรรยากาศที่ส่งเสริมต่อการพัฒนานักเรียน เช่น บรรยากาศเสมือนบ้านมีสิ่งแวดล้อมที่ดี	3.72	0.80	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับสภาพการ ดำเนินงาน
3. ครูจัดกิจกรรมให้มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ทั้งครู กับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียน	3.80	0.77	มาก
4. มีการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองทุกชั้นเรียน ซึ่ง เป็นการพบปะระหว่างครูที่ปรึกษากับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	4.00	0.89	มาก
5. มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต หรือ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ การ ช่วยเหลือหรือร่วมกิจกรรมกับชุมชน	3.93	0.82	มาก
6. มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนประพฤติดีของ โรงเรียน เช่น มอบเกียรติบัตร มอบรางวัล เพื่อเป็น ต้นแบบในการประพฤติตนเป็นคนดี	3.91	0.85	มาก
7. มีการจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนให้นักเรียนใช้เวลาว่าง ให้เป็นประโยชน์	3.75	0.82	มาก
8. ครูที่ปรึกษามีการจัดเตรียมข้อมูลนักเรียนเป็น รายบุคคลอย่างชัดเจนในการประชุมผู้ปกครองเพื่อใช้ในการ การสื่อสารหรือชี้แจงถึงข้อบกพร่องของนักเรียน ทำให้ เกิดความร่วมมือในการแก้ปัญหา	3.73	0.91	มาก
9. ครูที่ปรึกษามีการบันทึกข้อมูลการประชุมผู้ปกครอง เพื่อใช้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และใช้ในการ จัดการประชุมให้สอดคล้องกับความต้องการของ ผู้ปกครองในครั้งต่อไป	3.80	0.80	มาก
รวมเฉลี่ย	3.85	0.71	มาก

จากตาราง 4 สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยาย
โอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้าน
การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) เมื่อพิจารณาเป็น
รายข้อโดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับสภาพต่ำที่สุด 3 ลำดับสุดท้าย ได้แก่ มีการจัด
กิจกรรมเพื่อสนับสนุนให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 3.75$) ครูที่ปรึกษามีการ
จัดเตรียมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างชัดเจนในการประชุมผู้ปกครองเพื่อใช้ในการสื่อสาร

หรือชี้แจงถึงข้อบกพร่องของนักเรียน ทำให้เกิดความร่วมมือในการแก้ปัญหา ($\bar{X} = 3.73$) และลำดับสุดท้าย ได้แก่ ครูมีการจัดสถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมโฮมรูมให้มีบรรยากาศที่ส่งเสริมต่อการพัฒนานักเรียน เช่น บรรยากาศเสมือนบ้านมีสิ่งแวดล้อมที่ดี ($\bar{X} = 3.72$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับสภาพ การดำเนินงาน
1. ครูมีมุมมองและใช้วิธีการที่หลากหลาย โดย การศึกษาข้อมูลรายบุคคลของนักเรียน และจัดกิจกรรม ตามความต้องการหรือความแตกต่างของนักเรียน	3.81	0.74	มาก
2. โรงเรียนมีนโยบายหรือโครงสร้างในการป้องกัน ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียน	3.91	0.82	มาก
3. ครูประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาให้นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	3.92	0.83	มาก
4. มีโครงการ หรือการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังค่านิยม ความดีงามในทุกด้าน	3.99	0.94	มาก
5. ครูร่วมมือกับผู้ปกครองทำความรู้ ความเข้าใจใน ลักษณะธรรมชาติของตัวนักเรียนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น	3.77	0.79	มาก
6. มีการวิเคราะห์สถานการณ์การเกิดและเตรียมการ แก้ไข ปัญหาอยู่ตลอดเวลา	3.80	0.71	มาก
7. ให้ความรู้กับผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูลูกแบบ ประชาธิปไตย เพื่อให้เด็กนักเรียนมีการปรับตัวเข้ากับสังคม และมีสัมพันธที่ดีกับครอบครัว	3.57	0.65	มาก
8. มีการจัดกิจกรรม ส่งเสริมหรืออำนวยความสะดวก เพื่อให้เด็กนักเรียนใช้เวลาว่างให้มีประโยชน์ เช่น กิจกรรม การออกกำลังกาย การอ่านหนังสือ การเล่นดนตรี เป็น ต้น	3.83	0.66	มาก
9. ให้ความรู้กับนักเรียนในการเลือกคบเพื่อนที่มีลักษณะ เป็นกัลยาณมิตร	3.90	0.63	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับสภาพ การดำเนินงาน
10. มีระบบการให้คำปรึกษา หรือการแนะแนวจากบุคคลที่มีอิทธิพลต่อนักเรียน เช่น ครู กลุ่มเพื่อน กลุ่มรุ่นพี่รุ่นน้อง หน่วยงานภายนอก	3.77	0.75	มาก
11. ครูมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล แลกเปลี่ยนวิธีการ หรือมีการประชุมเพื่อวางแผนทางป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างสม่ำเสมอ	3.86	0.77	มาก
รวมเฉลี่ย	3.83	0.61	มาก

จากตาราง 5 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับสภาพต่ำที่สุด 3 ลำดับสุดท้าย ได้แก่ ครูร่วมมือกับผู้ปกครองทำความรู้ ความเข้าใจในลักษณะธรรมชาติของตัวนักเรียนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ($\bar{X} = 3.77$) และมีระบบการให้คำปรึกษา หรือการแนะแนวจากบุคคลที่มีอิทธิพลต่อนักเรียน เช่น ครู กลุ่มเพื่อน กลุ่มรุ่นพี่รุ่นน้อง หน่วยงานภายนอก ($\bar{X} = 3.77$) และลำดับสุดท้าย ได้แก่ ให้ความรู้กับผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูลูกแบบประชาธิปไตย เพื่อให้เด็กนักเรียนมีการปรับตัวเข้ากับสังคมและมีสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัว ($\bar{X} = 3.57$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการส่งต่อ

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับสภาพ การดำเนินงาน
1. โรงเรียนมีแนวทางและระบบการส่งต่อนักเรียนอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ	3.74	0.82	มาก
2. มีแนวทางการจัดกิจกรรมให้นักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมลดลง	3.90	0.75	มาก
3. มีแนวทางการจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีความสามารถเพิ่มขึ้น	3.93	0.75	มาก
4. นักเรียน ผู้ปกครอง ให้ความร่วมมือในการสนับสนุนนักเรียนให้ได้รับการพัฒนา	3.92	0.74	มาก
5. มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหา	3.78	0.88	มาก
6. มีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาให้กับครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ครูประจำวิชา ครูฝ่ายปกครอง หรือบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3.56	0.87	มาก
7. ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง มีการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน	3.45	0.92	ปานกลาง
8. โรงเรียนมีการประสานงานกับหน่วยงานเพื่อแต่งตั้งจิตแพทย์ หรือนักจิตวิทยาประจำโรงเรียน	3.18	1.02	ปานกลาง
9. มีแนวทางในการเฝ้าระวังนักเรียนที่ได้รับการปรับเปลี่ยนจากเด็กกลุ่มเสี่ยงให้กลับมาเป็น นักเรียนกลุ่มปกติ	3.67	0.87	มาก
รวมเฉลี่ย	3.68	0.66	มาก

จากตาราง 6 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับสภาพต่ำที่สุด 3 ลำดับสุดท้าย ได้แก่ มีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาให้กับครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ครูประจำวิชา

ครูฝ่ายปกครอง หรือบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 3.56$) ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง มีการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ($\bar{X} = 3.45$) และลำดับสุดท้ายได้แก่ โรงเรียนมีการประสานงานกับหน่วยงานเพื่อแต่งตั้งจิตแพทย์ หรือนักจิตวิทยาประจำโรงเรียน ($\bar{X} = 3.18$)

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จากการสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ โดยนำข้อคำถามจากแบบสอบถามตอนที่ 1 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 3 ลำดับของแต่ละด้านมาเป็นประเด็นในการหาแนวทาง ได้ข้อสรุปแบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

1.1 . ครูที่ปรึกษามีการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนแต่ละคนจากหลายแหล่ง เช่น จากผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียนโรงเรียนเก่าที่จบการศึกษา

แนวทางคือ ผู้บริหารและครูร่วมกันวางแผนให้มีการไปเยี่ยมบ้านนักเรียนที่ปรึกษาทุกคนเพื่อดูสภาพบ้านและสภาพแวดล้อมรอบ ๆ บ้าน ศึกษาสภาพความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ครูประจำชั้นและผู้ปกครองมีการประสานงานกันมีการประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนและผู้ปกครองทราบก่อนมีการเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อความสะดวกในการเดินทางเยี่ยมบ้านนักเรียน ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้สามารถนำไปใช้กับผู้ปฏิบัติงานได้กับโรงเรียนทุกขนาดมีการประชุมปรึกษาเกี่ยวกับการจัดการดำเนินการ เกี่ยวกับด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างทั่วถึง และเป็นไปในแนวเดียวกันจัดหาเวลาที่เหมาะสมเกี่ยวกับการเยี่ยมบ้าน นำกระบวนการ PDCA มาใช้ในการแก้ไขปัญหาในการจัดทำคลินิกให้คำปรึกษาแก่นักเรียนในการจัดการช่วยเหลือนักเรียน

1.2. ครูมีการใช้ระเบียบสะสมเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน

แนวทางคือ ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนและให้ความสำคัญในการดำเนินงานจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ขอความร่วมมือของนักเรียนในการให้ข้อมูลกับครูที่ปรึกษา

ครูที่ปรึกษาส่งเสริมให้นักเรียนสำรวจตนเองและรู้จักตนเองดีขึ้น และให้โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและระดมความคิดเห็นข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนควรมีการพัฒนาเครื่องมือให้มีคุณภาพเพราะเครื่องมือทุกอย่างต้องนำไปใช้เก็บข้อมูลพร้อมทั้งมีการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน และมีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ

1.3. ครูมีการนำผลการประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) มาใช้

แนวทางคือ โรงเรียนเชิญวิทยากรมาอบรมให้ความรู้ให้แก่ครูที่ปรึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน คณะกรรมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรสร้างเครื่องมือที่หลากหลายในการคัดกรองนักเรียน ครูที่ปรึกษานำข้อมูลที่รวบรวมจากนักเรียนมาใช้วิเคราะห์ เพื่อการแบ่งกลุ่ม ให้มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ ครูที่ปรึกษาควรพิจารณาข้อมูลหลาย ๆ ด้านของนักเรียน เพื่อประกอบการคัดกรอง และผู้บริหารโรงเรียน ครูที่ปรึกษา และคณะกรรมการการดำเนินงาน ควรมีการชี้แจงหลักเกณฑ์และความสำคัญของการคัดกรองนักเรียน การเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคนเพื่อดูสภาพบ้านและสภาพแวดล้อมรอบ ๆ บ้าน

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน

2.1. ครูมีผลการพิจารณาการแบ่งกลุ่มนักเรียนหลาย ๆ ด้านอย่างครอบคลุม

แนวทางคือ โรงเรียนควรกำหนดเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียนให้มีมาตรฐาน และในการสรุปผลการจำแนกนักเรียน ควรพิจารณาจากข้อมูลนักเรียนหลาย ๆ ด้านโดยอาศัยความละเอียดถี่ถ้วนและใช้เกณฑ์การคัดกรองที่ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจตรงกัน มีการประสานกับผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในการพิจารณาคัดกรองนักเรียน เพราะว่าผู้ปกครองจะเป็นผู้ให้ข้อมูลนักเรียนในการประกอบการพิจารณาคัดกรองที่ดีที่สุด

2.2. ครูมีการแบ่งกลุ่มนักเรียนในการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียนอย่างครอบคลุม

แนวทางคือ ผู้บริหารและครูควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการนิเทศติดตามอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนจะต้องมีขั้นตอนในการตรวจสอบความถูกต้องของการวิเคราะห์ผลพฤติกรรมนักเรียนในการแบ่งกลุ่มนักเรียน ควรให้โรงเรียนมีการจัดเก็บข้อมูลพฤติกรรมนักเรียนเพียงพอที่จะใช้ในการคัดกรองนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยที่โรงเรียนชี้แจงเสนอแนะและร่วมกันวางแผนกับผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาโดยจัดเก็บข้อมูล

นักเรียนไว้เป็นความลับและควรอธิบายให้ผู้ปกครองเข้าใจว่าบุตรหลานของตนไม่ได้ผิดปกติจากเพื่อน แต่เป็นการคัดกรองเด็กเพื่อให้ความช่วยเหลือต่อไป

2.3. ครูมีการชี้แจงผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจตรงกัน

แนวทางผู้บริหารและครูควรร่วมกันหานโยบายของโรงเรียนจัดให้มีการดำเนินงานที่เกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นของนักเรียนทั้งในด้านการเรียน ด้านสุขภาพส่วนตัว และประวัติพฤติกรรม ของนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจและรู้จักนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์คัดกรองนักเรียนและสามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม รวมถึงครูควรเก็บข้อมูลนักเรียนจากหลายแหล่ง สามารถนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์คัดกรองนักเรียนและสามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม รวมถึงควรสร้างความตระหนักให้กับนักเรียนเห็นคุณค่าของความสำคัญในการตอบแบบประเมิน โดยการชี้แจงในวัตถุประสงค์ การซักถามข้อสงสัย รวมทั้งบอกถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการประเมินหรือแบบคัดกรองนักเรียน ปรับปรุงเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียนให้ชัดเจน ง่าย และสะดวกในการกรอกข้อมูล และสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียน

3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา

3.1. มีการจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

แนวทางคือ โรงเรียนควรจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนผู้บริหาร ครูประจำชั้น ครูพิเศษควรมีการประชุมร่วมกัน เพื่อกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เกิดความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน การจัดการกิจกรรม การประสานงานร่วมมือให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลทั้งในกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ให้สามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนทำให้นักเรียนมีคุณภาพและความภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้น โดยที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมกำหนดรูปแบบของกิจกรรมตามความสนใจ โรงเรียนควรเน้นการบูรณาการระหว่างการจัดการเรียนการสอนปกติเข้ากับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรจะมีการสอดแทรกการช่วยเหลือและการพัฒนาผู้เรียนควบคู่ไปด้วย รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนานักเรียนทุกคนตามสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริง

3.2. ครูที่ปรึกษามีการจัดเตรียมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างชัดเจนในการประชุมผู้ปกครองเพื่อใช้ในการสื่อสารหรือชี้แจงถึงข้อบกพร่องของนักเรียน ทำให้เกิดความร่วมมือในการแก้ปัญหา

แนวทางคือ การส่งเสริมนักเรียนควรส่งเสริมกิจกรรมสร้างสัมพันธ์ภาพและเสริมศักยภาพนักเรียน เช่น กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมเสริมความถนัดและความสนใจและเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต”ซึ่งสอดคล้องกับผู้บริหารสถานศึกษาท่านหนึ่งว่า “การส่งเสริมนักเรียนควรจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างศักยภาพในตัวนักเรียนในสิ่งที่นักเรียนถนัด และมีการจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อให้ผู้ปกครองนักเรียนทราบว่าลูกหลานของเขามีความสามารถและถนัดในด้านใด เพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุนนักเรียน และเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับนักเรียนอีกด้วย

3.3. ครูมีการจัดสถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมโฮมรูมให้มีบรรยากาศที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาเด็ก เช่น บรรยากาศเสมือนบ้านมีสิ่งแวดล้อมที่ดี

แนวทางคือ ครูที่ปรึกษาควรสร้างบรรยากาศให้เกิดความไว้วางใจที่จะเปิดเผยและบอกกล่าวทุกเรื่องกับที่ปรึกษาจัดการดูแลนักเรียนเป็นกลุ่มเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สำรวจและประเมินตนเอง

4. ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา

4.1. ครูร่วมมือกับผู้ปกครองทำความเข้าใจในลักษณะธรรมชาติของตัวนักเรียนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น

แนวทางคือ ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องระมัดระวังอย่างยิ่งที่จะไม่ทำให้นักเรียนรู้ว่าตนถูกจัดกลุ่มอยู่ในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ซึ่งมีความแตกต่างจากกลุ่มปกติ โดยเฉพาะนักเรียนวัยรุ่นที่มีความไวต่อการรับรู้แม้ว่านักเรียนจะรู้ตัวดีว่า ขณะนี้ตนเองมีพฤติกรรมอย่างไร หรือประสบปัญหาใดก็ตาม และเพื่อเป็นการป้องกันการล้อเลียนในหมู่เพื่อนนักเรียนอีกด้วย ครูที่ปรึกษาต้องเก็บผลการคัดกรองนักเรียนเป็นความลับ นอกจากนี้ครูที่ปรึกษาจะต้องประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งต้องระมัดระวังในการสื่อสารที่ทำให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึก ว่า บุตรหลานของตนถูกจัด อยู่ในกลุ่มที่ผิดปกติ แตกต่างจากเพื่อนนักเรียนคนอื่น ๆ ซึ่งอาจมีผลเสียต่อนักเรียนในภายหลังได้การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียนนั้น ให้อยู่ในดุลพินิจของครูที่ปรึกษาและยึดถือเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเป็นหลักด้วย

ดังนั้นโรงเรียนจึงควรมีการประชุมเพื่อพิจารณาเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน เพื่อให้มีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนที่เหมือนกันเป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียนรวมทั้ง

4.2. มีระบบการให้คำปรึกษาหรือการแนะแนวจากบุคคลที่มีอิทธิพลต่อนักเรียน เช่น ครู กลุ่มเพื่อน กลุ่มรุ่นพี่รุ่นน้อง หน่วยงานภายนอก

แนวทางคือ การดำเนินงานในด้านนี้ควรมีการประสานความร่วมมือกันกับทุกฝ่ายทั้งผู้ปกครอง ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครองเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาต่างๆของนักเรียน ครูประจำชั้น จะต้องอุทิศตนในการแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง ควรให้โรงเรียนมีการดำเนินการพัฒนาครูให้มีความรู้ทักษะในการให้คำปรึกษาตามหลักจิตวิทยา และให้โรงเรียนมีการจัดวางระบบในการช่วยแก้ปัญหาของนักเรียนได้อย่างทั่วถึงโดยมีการประสานงานอย่างเป็นระบบกับฝ่ายวิชาการในการแก้ปัญหาของ

4.3. ให้ความรู้กับผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูลูกแบบประชาธิปไตย เพื่อให้เด็กนักเรียนมีการปรับตัวเข้ากับสังคมและมีสัมพันธที่ดีกับครอบครัว

แนวทางคือ ผู้บริหารและครูควรจัดประชุมผู้ปกครองก่อนเปิดทำการเรียนการสอนเพื่อให้ความรู้กับผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูลูกแบบประชาธิปไตย เพราะช่วยให้วัยรุ่นแสดงลักษณะความเป็นตัวของตัวเองมีการปรับตัวทางสังคมที่ดี เด็กและเยาวชนที่มีสัมพันธภาพและปรองดองกับพ่อแม่ของเขาจะมีปัญหานอกบ้านน้อยกว่าวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มีการเลี้ยงดูแบบเข้มงวด และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของพ่อแม่มีส่วนสร้างบุคลิกภาพและค่านิยม รวมถึงแบบแผนพฤติกรรมในเรื่องเพศให้แก่เด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครองต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี เยาวชนอยู่ในวัยที่ต้องมีตัวแบบที่ดีเพื่อเขาจะได้เลียนแบบพฤติกรรม เช่น ในเรื่องการวางตัวต่อเพศตรงข้าม ความมั่นคงทางอารมณ์ ความซื่อสัตย์ต่อการให้เกียรติซึ่งกันและกันในการใช้ชีวิตคู่ของพ่อแม่

5. ด้านการส่งต่อ

5.1. มีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาให้กับครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ครูประจำวิชา ครูฝ่ายปกครอง หรือบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

แนวทางคือ โรงเรียนควรมีการเผยแพร่การประชาสัมพันธ์ครูประจำชั้นควรส่งข้อมูลที่ชัดเจนและถูกต้องของข้อมูลนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือ และวิธีการช่วยเหลือก่อนการส่งต่อนักเรียนที่ต้องการส่งต่อและควรมีการประสานงานกันระหว่างครูประจำชั้นกับผู้รับการส่งต่ออย่างสม่ำเสมอ เพื่อก่อให้เกิดผลดีต่อการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมนักเรียน ควรให้

โรงเรียนดำเนินการจัดประชุมกับนักเรียนและผู้ปกครองให้เข้าใจเหตุผลของการส่งต่อนักเรียน โดยมีการกำหนดวันเวลาสถานที่ในการส่งต่อนักเรียนกับหน่วยงานที่รับช่วงต่อ โดยที่โรงเรียนมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องขณะที่นักเรียนอยู่ในการดูแลช่วยเหลือของผู้เชี่ยวชาญ ควรยึดหลักการส่งต่อว่าเป็นกระบวนการช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสมที่สุด พัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพโดยการช่วยเหลือรายกรณีจากผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยจะต้องคำนึงถึงแหล่งส่งต่อภายนอกที่เหมาะสม

5.2. ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง มีการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

แนวทางคือ โรงเรียนมีการประสานบุคลากรและองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทุกฝ่ายให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาในการส่งต่อนักเรียนและควรติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องด้วย ควรจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานที่จะดำเนินการส่งต่อทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน โดยมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่จะรับการส่งต่อเพื่อสะดวกต่อผู้ติดต่อประสานงานทุกฝ่าย ทุกฝ่ายในโรงเรียนต้องตระหนักถึงความจำเป็นในการแก้ไขปัญหาของนักเรียนร่วมกับครูที่ปรึกษา และมีการติดตามประเมินผลการส่งต่อนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

5.3. โรงเรียนมีการประสานงานกับหน่วยงานเพื่อแต่งตั้งจิตแพทย์ หรือนักจิตวิทยาประจำโรงเรียน

แนวทางคือ โรงเรียนมีการประสานงานกับหน่วยงานเพื่อแต่งตั้งจิตแพทย์ หรือนักจิตวิทยาประจำโรงเรียนเป็นการช่วยเหลือนักเรียนในกรณีที่โรงเรียนไม่สามารถดำเนินการเองได้ ต้องมีกระบวนการในการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกเพื่อช่วยในการบำบัดรักษาต่อไป ความสำเร็จในการช่วยเหลือนักเรียนเกิดจากความร่วมมือร่วมใจของนักเรียน ครูทุกฝ่าย และการสนับสนุนอย่างดียิ่งจากผู้ปกครอง อีกทั้งจากจิตแพทย์ หรือนักจิตวิทยาประจำโรงเรียน เพื่อร่วมกันดูแลช่วยเหลือนักเรียน ก็จะทำให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสมบูรณ์ มีประสิทธิภาพมากขึ้น